

Ramage J. D., Bean J. C., Johnson J. The Allyn & Bacon Guide to Writing. (8th Edition). Pearson, 2017. 656 p.
McWilliams, Robyn and Allan, Quentin, Embedding Academic Literary Skills: Towards a Best Practice Model, *Journal of University Teaching and Learning Practice*/ 2014. Volume 11. Issue 3. Available at: <http://ro.uow.edu.au/jutlp/vol11/iss3/8>

References

- Koval, A. P. (1970). *Naukovii styl suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy: struktura naukovooho tekstu* [Scientific style of modern Ukrainian literary language: the structure of scientific text]. Kyiv: Vudavnistvo Kyivskogo derzhavnogo universitetu.
- Koloiiz, Zh. V. (2019). *Osnovy akademichnogo pysma: praktykum* [Basics of academic writing : a tutorial]. Kryvyi Rih: FOP Marynchenko S. B.
- Korotkina, I. B. (2018). *Teoriia i praktyka obuchenia akademicheskomy pismu v zarubezhnyh i otechestvennyh universitetah*: avtoref dys. ... d-ra ped.nauk : 13.00.01. [Theory and practice of teaching academic writing in foreign and domestic universities : author's abstract. diss. for a doctorate degree: 13.00.01]. Moscow.
- Kravets, O. E., Svyrydenko, I. M. (2016). *Vykorystannia adaptivnoii tehnologii na zaniattiah z inozemnoii movy u VNZ pry vyvchenni suchasnyh norm akademichnogo pysma* [Using adaptive technology at foreign language lessons in higher educational institutions while learning modern norms of academic writing]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/22364>.
- Panova, L. S. (2010). *Metodyka navchannia inozemnyh mov u zagalnoosvitnih navchalnyh zakladah*: pidruchnyk [Methods of foreign language teaching in comprehensive educational institutions: a textbook]. Kyiv: Vydavnychui tsentr "Akademia".
- Revutska S. K., Zinchenko V. M. (uklad.). (2019). *Akademichne pismo: navcn. posibnyk* [Academic writing: a tutorial]. Kryvyi Rih.
- Semeniuk, O. A., Parashchuk, V. Yu., (2010). *Osnovy teorii movnoii komunikatsii*: navch. posib. [Basics of the theory of speech communication]. Kyiv: "Akademia". (In Ukrainian).
- Smirnova, N. V. (2015). Akademicheskaja gramotnost i pismo v vuze: ot teorii k praktike. *Vyshee obrazovanie v Rossii. 6*. [Academic literacy and writing in universities: from theory to practice. *Higher education in Russia, 6*].
- Tarnapolskii, O. B., Kozhushko, S. P. (2008). *Metodyka navchannia studentiv vyshchych navchalnyh zakladiv pysma angliiskoiu movoiu* [Methods of teaching English writing to students of higher educational establishments]. Vynnytsa : Nova knyha.
- Iahontova, T. V. (2003). *Osnovy angломovnoho naukovooho pysma: Navch. posibnyk dlia studentiv, aspirantiv i naukovtsiv* [Basics of English academic writing: a tutorial for undergraduate and postgraduate students and scientists]. Lviv: PAIS.
- Catterall, S & Ireland, C. (2010). Developing writing skills for international students: Adopting a critical pragmatic approach. *Practice and Evidence of the Scholarship of Teaching and Learning in Higher Education*, 2010.vol. 5. No. 2. Pp. 98–114.
- Ramage, J. D., Bean, J. C., Johnson, J. (2017). The Allyn & Bacon Guide to Writing. (8th Edition). Pearson.
- McWilliams, R. and Quentin, A. (2014). Embedding Academic Literary Skills: Towards a Best Practice Model, *Journal of University Teaching and Learning Practice*/ 2014. Volume 11. Issue 3. Available at: <http://ro.uow.edu.au/jutlp/vol11/iss3/>.

УДК 81.111'373.611

DISTRIBUTIVE CHARACTERISTICS OF COMBINING FORMS IN MODERN ENGLISH ДИСТРИБУТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМБІНУВАЛЬНИХ ФОРМ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Олена КРУГЛІЙ, Оксана ЧЕРНЯК

Волинський національний університет імені Лесі Українки

kruhlij.olena@vnu.edu.ua, cherniak.oksana@vnu.edu.ua

ORCID ID 0000-0001-6346-8821, ORCID ID 0000-0002-3848-0690

DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2021.831-832.156-166>

The article is devoted to the study of distributive characteristics of combining forms in Modern English. The material of the study is words and terms taken from the Modern English dictionaries. A number of general scientific (analysis, synthesis, induction, deduction, observation, classification, systematization), as well as purely linguistic methods (method of continuous sampling from lexicographic sources, lexico-semantic analysis, study of vocabulary definitions, contextual interpretation) is applied. The morpheme structure of derivatives with these formants is considered. The positions of the studied units in the morpheme structure of the word are analyzed, as well as the classes of morphemes that are in contact with them. The ways of word formation with the participation of combining forms in Modern English word formation and term formation are singled out. It is revealed that combining forms take an active part in terminological word formation in accordance with the existing patterns and models in the language. In derivation with the participation of the studied elements, depending on the formal means of word formation, affixation, composition and abbreviation are distinguished. The classification of distributive classes with a relatively free and fixed position in the word is given through a detailed study of the sum of all environments of combining forms, order and place, compatibility, properties of their use in relation to other elements are fixed. It was found that the studied elements are characterized by wide combinatorial possibilities, which are manifested in their ability to occupy different positions in the word, which can be relatively free or fixed. Three distributive classes are traced among combining forms the units with relatively free position in a word and fixed position. Bases and prefixes are found in the contact environment of a limited number of combining forms. The vast majority of these forms are combined with elements of the same status and suffixes. Only conditionally complex combining forms are characterized by an identical contact environment on the left and right. Combining forms are mainly characterized by the environment of units with the same status as them (right and left) and suffix environment. A characteristic feature of these elements' compatibility is the absence of grammatical affixes among the morphemes adjacent to them, and the limited number of prefixes and root morphemes among their contact environment. It seems promising to expand the scope of the study by studying these derivational forms, which function in different terminological systems and in different styles of texts in Modern English. The comparison of combinatorial forms in different modern languages is of particular interest.

Key words: combining form, distribution, distributive category.

Статтю присвячено вивченню дистрибутивних характеристик комбінувальних форм у сучасній англійській мові. Матеріалом цього дослідження слугують слова та терміни, отримані із сучасних словників англійської мови. У роботі застосовано низку загальнонаукових (аналіз, синтез, індукція, дедукція, спостереження, класифікація, систематизація), а також суто лінгвістичних методів (метод суцільної вибірки з лексикографічних джерел, лексико-семантичний аналіз, вивчення словникових дефініцій, контекстуальна інтерпретація). Розглянуто морфемну структуру дериватів із цими формантами. Проаналізовано позиції досліджуваних одиниць у морфемній структурі слова, а також класи морфем, які знаходяться із ними в контакті. Виокремлено способи творення слів за участі комбінувальних форм у сучасному англійському словотворенні та термінотворенні. Виявлено, що комбінувальні форми беруть активну участь у термінологічному словотворі згідно з існуючими в мові зразками й моделями. У деривації за участю досліджуваних елементів залежно від формальних засобів словотвору виокремлено афіксацію, композицію та абревіацію. Подано класифікацію дистрибутивних класів із відносно вільною і фіксованою позицією у слові через детальне дослідження суми всіх оточень, у яких зафіксовані комбінувальні форми, порядок і місце, сполучуваність, властивості їх уживання щодо інших елементів. Виявлено, що досліджуваним елементам властиві широкі комбінаторні можливості, що проявляються у їх здатності займати різні позиції у слові, яка може бути відносно вільною або фіксованою. Серед позиційно відносно вільних і позиційно фіксованих комбінувальних форм простежено по три дистрибутивні класи. Основи та префікси зустрічаються у контактному оточенні обмеженої кількості комбінувальних форм. Переважна більшість цих формантів сполучається із елементами того ж статусу та суфіксами. Лише умовно складні

комбінувальні форми характеризуються ідентичним контактним оточенням зліва та справа. Комбінувальні форми в основному характеризуються оточенням одиниць із таким же статусом, як і вони (справа та зліва) та суфіксальним оточенням. Характерна особливість сполучуваності цих елементів – це відсутність граматичних афіксів серед морфем, що межують із ними, та обмежена кількість префіксів і корневих морфем серед їхнього контактного оточення. Перспективним видається розширення рамок дослідження за рахунок вивчення цих дериваційних формантів, які функціонують у різних терміносистемах та в різностильових текстах сучасної англійської мови. Особливий інтерес становить зіставлення комбінувальних форм у різних мовах.

Ключові слова: комбінувальна форма, дистрибуція, дистрибутивний клас.

Вступ. Багатогранний аналіз словотвірної системи мови та її окремих ділянок характерний для лінгвістичних пошуків останніх років. За порівняно короткий час дериватологія пройшла не лише етапи становлення і досить інтенсивного розвитку, але й перетворилась у провідну галузь лінгвістики. У сучасній дериватології значну кількість досліджень присвячено вивченню системи словотвору – сукупності певних елементів у їх ієрархічних взаємозв'язках; механізмів організації мовних рівнів, різних моделей і способів утворення лексики. Багато робіт окреслюють джерела та шляхи поповнення словникового складу англійської мови, аналізують функціонування системних і асистемних явищ у словотворі, вивчають закономірності творення нової лексики та фактори її усталеності, основні тенденції розвитку словникового складу в цілому (Азарова, 2002; Гармаш, 2005; Єнікеева, 1999; Зацний, 1999; Клименко, 1984 та інші). У світлі найновіших тенденцій розвитку лінгвістичної науки сучасні розвідки мовознавців орієнтовано на цілісне вивчення системних зв'язків, закономірностей розвитку та функціонування об'єктів мови. В цьому контексті набуває актуальності поглиблений аналіз дистрибутивних характеристик комбінувальних форм саме на сучасному етапі розвитку англійської мови.

Огляд літератури (Горть і Малімон, 2012; Круглій, 2011; Круглій, 2016; Полухіна, 2001; Сандій, 2018, Тилембулова, 2000; Хмелик, 1972) доводить, що не усі параметри комбінувальних форм висвітлено докладно, існують різноманітні підходи, класифікації, розбіжності у презентації і визначенні статусу, характеристик цих елементів. Як свідчать результати проведеного нами дослідження, специфіка цих формантів полягає саме у дистрибуції – позиції у морфемній структурі слова, у класах морфем, які контактують із ними. Метою дослідження є аналіз усіх дистрибутивних характеристик комбінувальних форм у сучасній англійській мові. Сформульована мета роботи передбачає вирішення таких завдань: відстежити методом суцільної вибірки та проаналізувати сучасні англомовні лексичні одиниці, створені за участі комбінувальних форм; вивчити морфемну структуру дериватів із цими формантами та простежити позиції досліджуваних одиниць у морфемній структурі слова, а також класи морфем, які знаходяться із ними в контакті; виокремити способи творення слів за участі комбінувальних форм та класифікувати дистрибутивні класи.

Методи дослідження. У статті використано комплекс загальнонаукових (аналіз, синтез, індукція, дедукція, спостереження, класифікація,

систематизація), а також суто лінгвістичних методів: метод суцільної вибірки з лексикографічних джерел і онлайн-ресурсів, лексико-семантичний аналіз. вивчення словникових дефініцій, контекстуальна інтерпретація.

Результати та обговорення. Як свідчать результати проведеного нами дослідження, специфіка цих формантів полягає саме у дистрибуції – позиції у морфемній структурі слова, у класах морфем, які знаходяться з ними в контакті. Під дистрибуцією мовного елемента розуміємо суму всіх оточень, у яких він зафіксований, порядок і місце, сполучуваність, властивості його вживання щодо інших елементів (Степанов, 2002, с. 203). Об'єктом аналізу є дериваційні елементи перехідного типу переважно класичного походження і деривати з цими формантами, зафіксовані в тлумачних словниках сучасної англійської мови. Це морфеми *acet(o)-*, *-blast*, *cephal(o)-*, *-carp*, *derm(o)-*, *ec(o)-*, *epi-*, *graph(o)-*, *-dermic*, *-lith*, *phot(o)-*, *-phyll*, *radi(o)-*, *tele-*, *techn(o)-* та ін. Комбінувальні форми відзначаються не лише продуктивністю, а й високою частотністю при терміноутворенні, стали однією з елементних підсистем англійського словотвору, не мають самостійно функціонуючих корелятивів, по-різному функціонують у мові, різняться у структурному та семантичному відношеннях – все це призводить до відсутності єдиної думки щодо цих елементів.

Неоднорідність будови, семантики та генези досліджуваної елементної підсистеми англійського словотвору наводить деяких дослідників на думку, що слова типу *telephone*, *telegraph*, *biology*, які містять комбінувальні форми, не підлягають членуванню і отже, є простими. Підставою такого висновку є той факт, що жоден із компонентів, який входить до складу подібних лексем, не можна кваліфікувати як кореневу морфему і співвіднести з будь-яким самостійним словом. Так зроблено узагальнення, що всю інтерлексеми утворює лише одна коренева морфема (Земська, 2011).

Дослідження морфемної та словотвірної структури слів цього типу показало, що найважливіша умова виокремлення подібних елементів – це функціонування виділених відрізків слів із однаковим значенням у різних лінгвістичних оточеннях, оскільки не завжди співвіднесення із самостійним словом є обов'язковою умовою віднесення морфеми до класу корневих. Саме існування структурно однотипних слів уможливорює виокремлення в словах мінімальних значимих одиниць. Але морфемний аналіз інтерлінгвізмів не дає нам повного уявлення про функцію того чи іншого компонента слова при творенні нових лексем та про те, які значущі сегменти безпосередньо беруть участь у словотворенні. Ці питання можна з'ясувати лише за допомогою словотвірної аналізу.

О. Н. Полухіна пропонує застосовувати додатковий критерій при поділі інтерлінгвізмів: “Якщо в результаті морфемного членування лексеми виділяється морфема, що не має словникового еквівалента, а елемент, що залишився, або відповідає будь-якій похідній основі, або функціонує хоча б іще в одному слові, то такий поділ можна вважати правильним (наприклад, інтерлінгвізм *telescope* можна поділити на словотвірні елементи *tele-* та *-scope*, бо існують аналогічні інтерлексеми, що утворюють цілі словотвірні ряди: *telephone*, *telegraph*, *telescope*, *microscope*, *stethoscope*” (Полухіна, 2001, с. 7).

Встановлення характерних рис словотвірної системи мови неможливе без виділення класів одиниць цієї системи. Аналіз дистрибутивного оточення комбінувальних форм був би неповним без визначення тих груп морфем, які вступають із ними у контакт. Врахувавши принципи морфемного членування слова, ми піддали аналізу деривати, які містять у своєму складі комбінувальні форми. Внаслідок цього було виокремлено такі групи морфем (при цьому застосовуємо такі умовні скорочення: cf – комбінувальна форма, L – основа, L – скорочена основа, prf – префікс, sf – суфікс):

- 1) cf + sf: *acetal, adenine, arborist, calcify, chromize, dentist, fibrinosis, otitis*;
- 2) cf + L: *adenovirus, aerobrake, laryngospasm, pseudofruit, telenovel*;
- 3) cf + L abr: *acro-* + *(dia)lect* → *acrolect, cyclo-* + *(pano)rama* → *cyclorama*;
- 4) prf + cf: *amorphous, anopia, cataphyll, epiblast, epicarp, periscope*;
- 5) cf + sf + sf: *arborization, blastulation, carbolic, cerebroside, cytosine*;
- 6) cf + L + sf: *acetanilide, cholesterol, chrysarobin, cyberlacker*;
- 7) cf + prf + L: *chemoprophylaxis, autoantibody*;
- 8) cf + L abr + sf: *carb-* + *am(ide)* + *-ate* → *carbamate*;
- 9) prf + cf + sf: *dysarthria, metaencephalon, paramastoid, polysaccharide*;
- 10) cf + L abr + L abr + sf: *indo-* + *meth(yl)* + *ac(etic)* + *-in* → *indomethacin*;
- 11) cf + L abr + L abr + L abr + L abr: *dextro-* + *a(lpha)* + *m(ethyl)* + *phe(nol)* + *(hyl)amine* → *dextroamphetamine*;
- 12) cf + cf: *astrology, martyrology, piezometer, rhizopod, troposphere, zymogen*;
- 13) cf + cf + sf + sf: *pathologically, ribonucleoside*;
- 14) cf + cf + sf: *androgenize, carbazole, haemoangioma, rhomboencephalon*;
- 15) cf + cf + L: *cytomegalovirus, ribonucleoprotein*;
- 16) cf + prf + cf + sf: *autocatalytic, lipopolysaccharide, hystocatalepsy*;
- 17) cf + cf + L abr + L abr: *di-* + *chlor* + *v(inyl)* + *(ph)os(phate)* → *dichlorvos*;
- 18) cf + L abr + cf + L: *di-* + *phen(yl)* + *hydr-* + *amine* → *diphenhydramine*;
- 19) L abr + cf + cf: *B-lymphocyte, T-lymphocyte*;
- 20) cf + cf + cf: *angiocardiography, anisometropia, phonocardiogram*;
- 21) cf + cf + cf + sf: *astrophotography, benzodiazepine, rhabdomyosarcoma*;
- 22) cf + cf + cf + L: *centimetergramsecond*;
- 23) cf + cf + cf + cf: *neuropsychimmunology*.

Таким чином, морфемний аналіз дериватів із комбінувальними формами, доводить некоректність висновку про неподільність цих слів. Отже, ми погоджуємося із тими вченими, котрі вважають, що такі деривати підлягають морфемному членуванню (Беляєв, 1990; Полухіна, 2001; Тилембулова, 2000). Встановлення характерних рис словотвірної системи мови недоцільне без виділення способів творення слів. Проаналізувавши виокремленні у нашому дослідженні групи морфем, робимо висновок, що комбінувальні форми беруть активну участь у термінологічному словотворі згідно з існуючими в мові зразками й моделями. У деривації за участю досліджуваних елементів залежно від формальних засобів словотвору виокремлюємо афіксацію, складання, або композицію та аббревіацію.

У процесі афіксації комбінувальні форми можуть сполучатися із суфіксами та префіксами, напр.: *acetal, calcify, dentist, amorphous, cataphyll, epicarp*; при

складанні – із основами, напр.: *autoantibody, adenovirus, laryngospasm, pseudofruit, androgenize, cytomegalovirus*. Аббревіатури, що містять комбінувальні форми в своєму складі, можуть бути утворенні шляхом поєднання в одному слові декількох слів, що скорочуються до кореня чи основи, або до кількох складів, напр.: *acrolect, cyclorama, diphenhydramine, carbamate* та до окремих букв, напр.: *B-lymphocyte, T-lymphocyte*. Скорочення першого типу відносять до часткових аббревіатур, другого – до ініціальних. Учені виділяють також комбінувальні слова-аббревіатури, що поєднують особливості часткових та ініціальних скорочень (Клименко, 1984, с. 3). У нашій роботі також зафіксовані деривати-аббревіатури цього типу, напр.: *dichlorvos, dextroamphetamine*.

Досліджувані елементи властиві широкі комбінаторні можливості, що проявляються у їх здатності займати різні позиції у слові, яка може бути відносно вільною або фіксованою. Усі комбінувальні форми поділяються на одиниці з відносно вільною позицією у слові (першою або останньою) та фіксованою (першою або лише останньою або завжди середньою у словотвірній моделі). Серед позиційно відносно вільних комбінувальних форм виділяємо три дистрибутивні класи:

а) комбінувальні форми, що займають як початкову, так і середню позицію, напр.: **anthro-**: *anthropogenic, anthropology, Palaeoanthropology*; **bio-**: *biome, biology, ecobiology*; **geo-**: *geophysics, geophagy, phytogeography*;

б) комбінувальні форми, що займають як початкову, так і кінцеву позицію, напр.: **dactyl-/dactyl-**: *dactylogram, dactylogy, tridactyl, zygodactyls*; **gonio-/gon-**: *decagon, heptagon, goniometry*;

в) комбінувальні форми, що можуть займати початкову, середню та кінцеву позицію, напр.: **meter-/meter-**: *metrology, fluorometer, eudiometry*; **carp-/carp-**: *carpogonia, monocarp, mezocarpic*; **cyst-/cyst-**: *cystitis, cystolith, dacryocystography, blastocyst*.

Позиційно фіксовані комбінувальні форми представляють також три дистрибутивні класи:

а) комбінувальні форми, що займають початкову позицію, напр.: **aceto-**: *acetal, acetyl, acetogenic, acetoaminophen*; **bacci-**: *bacciferous, bacciform*; **halo-**: *halophyte, halogen, haloform, halocarbon*;

б) комбінувальні форми, що займають середню позицію, напр.: **-ectom-**: *gastroectomy, nephroectomy, splenoectomy*; **-nom-**: *agronomy, astronomy, radioastronomy, taxonomy, telonomy*; **-manc-**: *bibliomancy, chiromancy, oneiromancy, necromancy, rhabdomancy*;

в) комбінувальні форми, що займають кінцеву позицію, напр.: **-yl-**: *amyl, benzyl, ethyl, tolyl*.

Аналіз дистрибутивних класів досліджуваних елементів показав, що прості комбінувальні форми можуть займати різні позиції у слові – відносно вільну або фіксовану. Складні комбінувальні форми суфіксального типу знаходяться лише в кінці дериваційної моделі, напр.: *exogenous, sporogenous, dihedral, holohedral, rhombohedral*. Умовно складні форманти займають завжди лише середню позицію у лексемі, напр.: *bibliomancy, oneiromancy, necromancy, rhabdomancy*. Складні комбінувальні форми безсуфіксального типу перебувають лише у препозиції, напр.: *dichlorobenzene, dichloroethane, dihydroergotamine, dihydrotestosterone*.

Слід зауважити, що віднесення комбінувальних форм до дистрибутивного класу не є свідченням того, що ці форманти мають ідентичне контактне оточення. Під контактним оточенням розуміємо ті класи морфем, які, як правило, оточують комбінувальну форму (Хмелик, 1972, с. 10). Проілюструємо це на прикладах. Такі групи комбінувальних форм, як 1) *acet(o)-*, *bacci-*, *lip(o)-*, *maxi-*; 2) *angi(o)-*, *az(o)-*, *is(o)-*; 3) *dactyl(o)-* / *-dactyl*, *goni(o)-* / *-gon*, *mer(o)-* / *-mer*; 4) *cysto-* / *-cyst*; 5) *-gram*, *-fest*, *-lyse*; 6) *-ectom-*, *-nom-*, *manс-* складають певні дистрибутивні класи, проте їх контактне оточення відмінне:

1) комбінувальні форми, що трапляються лише на початку слова:

acet-al	bacci-fer-ous	lip-oma	maxi-form
acet-on	bacci-form	lip-oid	maxi-shirt
acet-yl		lip-o-protein	maxi-problem
acet-o-gen-ic		lip-o-phil-ic	
acet-amin-o-phen		lip-o-lys-is	
acet-anil-ide		lip-o-poly-sacchar-ide	

2) комбінувальні форми, що виявляються на початку та в середині слова:

angi-ома	az-ine	is-o-mer
angi-o-cardi-o-graph-y	az-o-thi-o-prine	is-o-bar
angi-o-graphy	pent-az-o-oct-ine	is-o-geo-therm
angi-o-sperm-ous	is-o-ni (cotinic)	(hydr)az(ine)-ide
angi-o-(hyper)tens(ion)-in		stere-o-is-o-mer
haem-o-angi-ома		pant-is-o-mer
lymph-o-angi-o-cardi-o-graph-y		pant-is-o-crac-y

3) комбінувальні форми, що зустрічаються на початку та в кінці слова:

dactyl-o-gram	mer-o-blast-ic	gon-i-odont
dactyl-o-graph-y	mer-o-morph-ic	gon-i-o-meter
dactyl-o logy	mer-o-(acro)nym	gon-i-ometry
tri-dactyl	is-o-mer	gon-i-on
poly-dactyl		penta-gon
zygo-dactyl		deca-gon

4) комбінувальні форми, що вживаються на початку, в середині та в кінці слова:

blast-o-cyst
spor-o-cyst
cyst-it is
cyst-o-carp
dacry-o-cyst-o-graph-y
dacry-o-cyst-itis

5) комбінувальні форми, що використовуються лише в кінці слова:

epi-gram	electr-o-lyse
lip-o-gram	plasm-o-lyse

cardi-o-gram

pur-o-lyse

nano-gram

hist-o-gram

б) комбінувальні форми, що зафіксовані лише в середині слова:

nephro-ectom-y

agr-o-nom-y

bibli-o-manc-y

gastr-o-ectom-y

astr-o-nom-y

chir-o-manc-y

splen-o-ectom-y

radi-o-astr-o-nom-y

oneir-o-manc-y

tax-o-nom-y

necr-o-manc-y

tel-o-nom-y

rhabd-o-manc-y

Можна зробити висновок, що ідентичне контактне оточення притаманне лише умовно простим комбінувальним формам. Класифікація комбінувальних форм за дистрибутивними класами характеризує ці одиниці лише за позицією у слові, а їх оточення різняться у межах одного класу. Це видно із зведеної таблиці (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Зведена таблиця дистрибутивних класів комбінувальних форм

№ з з/п	лівостороння валентність			Позиція в слові	правостороння валентність			
	L	prf	cf		cf	Sf	Prf	L
1.	-	-	-	<i>acet (o)-</i> <i>bacci-</i> <i>lip (o)-</i>	+	+	-	+
2.	-	-	+	<i>az (o)-</i> <i>angi (o)-</i> <i>is (o)-</i>	+	-	-	+
3.	-	+	+	<i>dactyl (o)- / -dactyl</i> <i>goni (o)- / -gon</i> <i>mer (o)- / -mer</i>	+	-	-	+
4.	+	-	+	<i>cyst (o)- / -cyst</i> <i>cyt (o)- / -cyte</i> <i>pod (o)- / -pod</i>	+	+	-	-
5.	-	+	+	<i>-gram</i> <i>-fest</i> <i>-lyse</i>	-	-	-	-
6.	-	-	+	<i>-ectom-</i> <i>-manc-</i> <i>-nom-</i>	-	+	-	-

Як бачимо з таблиці 1, основи та префікси зустрічаються у контактному оточенні обмеженої кількості комбінувальних форм. Переважна більшість цих формантів сполучається з елементами того ж статусу та суфіксами. Лише умовно складні комбінувальні форми (*-ectom-*, *-manc-*, *-nom-*) характеризуються ідентичним контактним оточенням зліва та справа.

Висновки. Таким чином, специфіка комбінувальних форм полягає у їх дистрибуції – позиції у морфемній структурі слова та у класах морфем, які

знаходяться з ними в контактi. У нашому дослідженні виділяємо комбiнувальнi форми з умовно вiльною позицією у словi (такi, що обирають першу або останню позицію у словi) та з фiксованою позицією у словi (такi, що обирають лише першу або лише останню позицію або завжди знаходяться посерединi слова).

Комбiнувальнi форми беруть активну участь у словотворi англiйської мови вiдповiдно до iснуючих у нiй зразкiв i моделей. Процес деривацiї за участю досліджуваних елементiв, залежно вiд формальних засобiв словотвору, подiляємо на афiксацiю, складання або композицiю та абрeвiацiю. Комбiнувальнi форми в основному характеризуються оточенням одиниць iз таким же статусом, як i вони (справа та зліва) i суфiксальним оточенням. Характерна особливiсть сполучуваностi цих елементiв – це вiдсутнiсть граматичних афiксiв серед морфем, що межують iз ними, та обмежена кiлькiсть префiксiв i кореневих морфем серед їхнього контактного оточення.

Отриманi результати не вичерпують усiєї проблематики. Перспективним видається розширення рамок дослідження за рахунок вивчення цих деривацiйних формантiв, якi функцiонують у рiзних термiносистемах та в рiзностильових текстах сучасної англiйської мови. Особливий iнтерес становить зiставлення комбiнувальних форм у рiзних мовах.

Список лiтератури

- Беляев Р. С. Ономаσιологический анализ греко-латинских терминологических элементов (на материале латинской клинической терминологии) : автореф. дис. на канд. филол. наук. Киев, 1990. 24 с.
- Горюх С. І., Малiмон Л. К. Комбiнувальна форма як складник деривацiйної системи англiйської мови. *Науковий вiсник волинського національного унiверситету iменi Лесi українки* : Фiлологiчнi науки. Мовознавство. 2012. № 24. С. 168–172.
- Гармаш О. Л. Система словотвору англiйської мови та iнновацiйнi процеси лiтературознавства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фiлол. наук. Запорiжжя, 2005. 21 с.
- Снiкєєва С. М. Формування та функцiонування нових словотворчих елементiв англiйської мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фiлол. наук. Харкiв, 1999. 16 с.
- Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу англiйської мови в 80-тi – 90-тi роки ХХ столiття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. фiлол. наук. Запорiжжя, 1999. 32 с.
- Земская Е. А. Современный русский язык. Словообразование: учеб. пособие. 3-е изд., испр. и доп. Москва : Флинта, Наука, 2011. 328 с.
- Клименко Н.Ф. Словотворча структура i семантика складних слiв у сучаснiй українськiй мовi. Київ : Наукова думка, 1984. 251 с.
- Круглiй О. Р. Джерела та шляхи запозичення комбiнувальних форм (на прикладi сучасної англiйської мови). *Науковi записки*. Випуск 95. Серiя: Фiлологiчнi науки (мовознавство): у 2 ч. Кiровоград: РВВ КДПУ iм. В. Винниченка, 2011. С. 324–328.
- Круглiй О. Р. Внутрiшньовалентнi характеристики постпозицiонованих комбiнувальних форм у сучаснiй англiйськiй мовi. *Науковi записки Нацiонального унiверситету «Острозька академiя»*. Серiя «Фiлологiчна» : збiрник наукових праць / укладачi І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. Острог : Видавництво Нацiонального унiверситету «Острозька академiя», 2015. Вип. 55. С. 129–132.
- Круглiй О. Р. Комбiнувальнi форми як когнiтивний код. *Нова фiлологiя*. Збiрник наукових праць. Запорiжжя: ЗНУ, 2011. № 45. С. 65–67.
- Круглiй О. Р. Комбiнувальнi форми як матерiальна субстанцiя змiсту наукових понять (на прикладi сучасних англiйськiй i нiмецькiй мови). *Науковий вiсник Схiдноєвропейського національного унiверситету iменi Лесi Українки*. Серiя „Фiлологiчнi науки”. Луцьк : РВВ “Вежа-Друк” СНУ iм. Лесi Українки, 2016. Вип. 6 (331). С. 274–280.
- Полухина О. Н. Терминообразование на базе греко-латинских терминологических элементов в стоматологической терминологии (на материале французского языка) : автореф. дис. ... докт. филол. наук. Саратов, 2001. 19 с.

Сандій Л. В. Словотвірна неонімінація в англійській мові сфери економіки. *Львівський філологічний часопис*. 2018. № 3. С. 228–233.

Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики. Изд. 3-е, стереотипное. Москва : Эдиториал, УРСС, 2002. 312 с.

Тилембулова С. Н. Трансформированные корневые морфемы (на материале русских префиксоидов и их аналогов в английском и казахском языках) : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Саратов, 2000. 19 с.

Хмелик Л. Я. Комбинирующая форма в системе средств английского словообразования : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Киев, 1972. 23 с.

References

Beliaev, R. S. (1990). *Onomasyolohycheskyi analiz hreko-latynskykh terminoelementov (na materyale latynskoi klynnycheskoi terminolohyy)* [Onomasiological Analysis of Greco-Latin Terminological Elements (based on Latin Clinical Terminology)]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv.

Horot, Ye. I., Malimon, L. K. (2012). Kombinuvalna forma yak skladnyk deryvatsiinoi systemy anhliiskoi movy [Combining Form as a Derivation System Component in English]. *Naukovyi visnyk volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi ukrainky*: Filolohichni nauky. Movoznavstvo, № 24, 168–172.

Harmash, O. L. (2005). *Systema slovtvoru anhliiskoi movy ta innovatsiini protsesy literaturoznavstva* [English Word Formation System and Innovative Processes of Literary Studies]. Extended abstract of candidate's thesis. Zaporizhzhia.

Ienikieieva, S. M. (1999). *Formuvannia ta funktsionuvannia novykh slovtvorchykh elementiv anhliiskoi movy* [Formation and Functioning of New Word-forming Elements of the English Language]. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv.

Zatsnyi, Yu. A. (1999). *Rozvytok slovnykovoho skladu anhliiskoi movy v 80-ti – 90-ti roky XX stolittia* [The Development of the Vocabulary of the English Language in the 80's – 90's of the Twentieth Century]. Extended abstract of doctor's thesis. Zaporizhzhia.

Zemskaiia, E. A. (2011). *Sovremennyi russkyi yazyk* [Modern Russian Language.] Slovoobrazovanye: ucheb. posobyie. 3-e yzd., yspr. y dop. Moskva: Flynta, Nauka.

Klymenko, N. F. (1984). *Slovtvorcha struktura i semantyka skladnykh sliv u suchasni ukrainskii movi* [Word-forming Structure and Semantics of Complex Words in the Modern Ukrainian Language]. Kyiv: Naukova dumka.

Kruhlij, O. R. (2011). Dzherela ta shliakhy zapozychennia kombinuvalnykh form (na prykladi suchasnoi anhliiskoi movy) [Sources and Ways of Combining Forms Borrowing (on the Example of Modern English)]. *Naukovi zapysky*. Vypusk 95. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo): U 2 ch. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 324–328.

Kruhlij, O. R. (2015). Vnutrishnovalentni kharakterystyky postpozytsionovanykh kombinuvalnykh form u suchasni anhliiskii movi [Intravalent Characteristics of Postpositional Combining Forms in Modern English.]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Filolohichna»: zbirnyk naukovykh prats / ukladachi I. V. Kovalchuk, L. M. Kotsiuk, S. V. Novoseletska. Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Vyp. 55, 129–132.

Kruhlij, O. R. (2011). Kombinuvalni formy yak kohnityvnyi kod [Combining Forms as a Cognitive Code]. *Nova filolohiia*. Zbirnyk naukovykh prats. Zaporizhzhia: ZNU, № 45, 65–67.

Kruhlij, O. R. (2016). Kombinuvalni formy yak materialna substansiia zmistu naukovykh poniat (na prykladi suchasnykh anhliiskoi i nimetskoi movy) [Combining Forms as a Material Substance of the Content of Scientific Concepts (on the example of modern English and German).]. *Naukovyi Visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*. Serii „Filolohichni nauky”. Lutsk : RVV “Vezha-Druk” SNU im. Lesi Ukrainky, Vyp. 6 (331), 274–280.

Polukhyna, O. N. (2001). *Termynoobrazovanye na baze hreko-latynskykh terminoelementov v stomatolohycheskoi terminolohyy (na materyale frantsuzkoho yazyka)* [Term Formation Based on Greek-Latin Term Elements in Dental Terminology (based on French)]. Extended abstract of doctor's thesis. Saratov.

Sandii, L. V. (2018). Slovtvirna neonominatsiia v anhliiskii movi sfery ekonomiky [Word of Neonomy in the English Language of Economics]. *Lvivskiy filolohichniy chasopys*, № 3, 228–233.

Stepanov, Yu. S. (2002). *Metody y pryntsyipy sovremennoi lynchvystyky* [Methods and Principles of Modern Linguistics]. Yzd. 3-e, stereotipnoe. Moskva : Edytoryal, URSS.

Tylembulova, S. N. *Transformirovannyye kornevyye morfemy (na materyale russkykh prefiksoyidov y analogov v anhlyiskom y kazakhskom yazykakh)* [Transformed Root Morphemes (Based on Russian Prefixoids and Their Analogs in English and Kazakh)]. Extended abstract of candidate's thesis. Saratov.

УДК 811.11.34.

PHONOSEMANTIC PHENOMENA AS LINGUISTIC REALITIES ФОНОСЕМАНТИЧНІ ЯВИЩА ЯК МОВНІ РЕАЛІЇ

Володимир КУШНЕРИК, Тетяна САВЧУК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

w.kushneryk@chnu.edu.ua, stetsyktetiana@gmail.com

ORCID ID 0000-0003-0538-4421, ORCID ID 0000-0002-0707-8746

DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2021.831-832.166-174>

Phonetic semantics is a phenomenon of natural involuntary phonetically motivated connection between phonemes and the non-sound signs of denotation, which underlies the nomination. In other words, the denotation of the nomination in sound imitation is represented by objects, phenomena, processes, which are characterized by the ability to form sounds that are subconsciously associated with these objects, phenomena, etc. Following the principles of sound symbolism, the denotation of the nomination is represented by objects, phenomena, processes, which are not characterized by sound production. Phonosemantics needs to take into account two aspects of the fundamental principle of an involuntary/arbitrary linguistic sign. The first involves the general relationship of phenomena and objects of reality. In the history of science, there are examples of connections that are established between seemingly incompatible phenomena. The second aspect is related to the fact that the recognition of the arbitrariness of a linguistic sign means the independence of the relationship between the signified and the signifying, which contradicts the system-wide principle of hierarchy, according to which each element of the higher system can be considered as an independent lower system. The sound complex with its meaning has a constantly changing dynamic nature. The processes that take place in language cause constant changes, and this can not but affect the connection between sound and the meaning of the word. The principle of analogy was extremely developed in the early stages of language formation. And, as a consequence of the process of sound changes ceasing, the principle of metaphorical analogy continues performing such functions, obscuring the primary connections between sound and the meaning of the lexeme. Therefore, it seems natural that sound changes are expressed in changes by analogy. Both sound change and the change by analogy involve the creative factor. The study aims to set the level of motivation of the German sound [b]. The sound under study dominates across the continuum of concepts such as water, chatter, movement and fear. Application of such modern research methods as phonosemantic, descriptive and comparative-historical analysis enabled obtaining a palette of semantic associative phonetic meanings of the sound [b]. The analysis of the German vocabulary demonstrated the sound's semantic charge at the level of both individual lexical units and the text as a whole. There are ongoing studies in the field of both Germanic and other languages.

Key words: linguistic sign, meaning, lexem, sound, sound symbolism, phonem, phonosemantics.

Фонетичний семантизм – явище закономірного недовільного фонетично вмотивованого зв'язку між фонемами та незвуковою ознакою денотата, яка лежить в основі номінації. Інакше кажучи, денотатом номінації при звуконаслідуванні є предмети, явища, процеси, яким притаманна здатність формувати звуки, що підсвідомо асоціюються з названими предметами, явищами тощо. За теорією фоносемантизму, денотатом номінації є предмети, явища, процеси, яким не властиве звукотворення. Для фоносемантики важливе врахування двох аспектів